

Ο ΕΚ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ (1892-1958)

Κείμενο Ιωάννη Ελ. Σιδηρά,
Θεολόγου – Εκκλησιαστικού – Ιστορικού – Νομικού

ΤΙΜΗΤΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ 120 έτη από την γέννησή του στην ιστορική Μαρώνεια (1892- 2012). Ούτε ένας ανδριάντας στην γενέτειρά του Μαρώνεια ή στην Κομοτηνή. Ο Ιεράρχης που τίμησε το Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Ο από Κορίνθου αοίδιμος Αρχιεπίσκοπος Βορείου και Νοτίου Αμερικής κυρός Μιχαήλ, κατά κόσμον Θουκυδίδης Κωνσταντινίδης, εγεννήθη εκ γονέων ευσεβών, του Μιχαήλ και της Φιλίως Κωνσταντινίδου, στην Μαρώνεια της Δυτικής Θράκης, κατά το έτος 1892.

Εκ των φιλοχρίστων γονέων του εδιδάχθη την ευσέβεια και το πατροπαράδοτον σέβας, ενώ στο δημοτικό σχολείο της γενέτειρας του εδιδάχθη τα εγκύκλια γράμματα.

Στην συνέχεια φοίτησε στο τότε ημιγυμνάσιο της Ξάνθης και αφού επέτυχε στις γραπτές εξετάσεις εισήχθη το έτος 1906 στην Θεολογική Σχολή της Χάλκης και απεφοίτησε αριστούχος το 1914, αφού προηγουμένως υπέβαλε αινέσιμη επί πτυχίω διατριβή με θέμα «η περί βασιλείας του θεού διδασκαλία της Καινής Διαθήκης». Κατά το τελευταίο έτος των σπουδών του στην θεολογική Σχολή χειροτονήθηκε διάκονος και μετονομάσθηκε Μιχαήλ από τον τότε σχολάρχη και μητροπολίτη Σελευκείας Γερμανό Στηρνόπουλο (μετέπειτα Θυατείρων και Μεγάλης Βρεταννίας).

Μετά την λήψη του πτυχίου του παρέμεινε επί ένα έτος ως υφηγητής της Θεολογικής Σχολής Χάλκης στην έδρα της Καινής Διαθήκης, αλλά και ως γραμματεύς αυτής, κατόπιν της απαιτήσεως του σχολάρχου Γερμανού. Συγχρόνως εδίδασκε και την ελληνική γλώσσα στις γυμνασιακές τάξεις της εμπορικής Σχολής της Χάλκης.

Ο αοίδιμος Οικουμενικός Πατριάρχης Γερμανός ο Ε΄ (1913- 1918) εκτιμώντας την φιλομάθεια, τις ικανότητες και το ήθος του νεαρού τότε διακόνου Μιχαήλ απεφάσισε και του χορήγησε το 1915 υποτροφία του Οικουμενικού Πατριαρχείου για ευρύτερες σπουδές στις Θεολογικές Ακαδημίες της Πετρούπολεως και του Κιέβου. Σ' αυτές εφοίτησε μέχρι το 1919, οπότε λόγω της ρωσικής

επαναστάσεως αναγκάστηκε να επιστρέψει στην Κωνσταντινούπολη. Στις 9 Ιουνίου του 1919 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος και έλαβε το οφίκιον του Μεγάλου Αρχιμανδρίτου των Πατριαρχείων από τον μεγάλο Ιεράρχη Μητροπολίτη Δέρκων Καλλίνικο, ο οποίος στην συνέχεια τοποθέτησε τον Μιχαήλ, ως προϊστάμενο του Ιερού Ναού Αγίου Στεφάνου, στην ομώνυμη κοινότητα της Κωνσταντινουπόλεως (6 Νοεμβρίου 1919- 2 Οκτωβρίου 1920).

Τον Οκτώβριο του 1920 απεστάλη υπό το Οικουμενικού Πατριαρχείου ως Πατριαρχικός Έξαρχος στην Ιερά Μητρόπολη Μαρωνείας και Θάσου. Έδρα της μητροπόλεως ήταν η Κομοτηνή, ή οποία τότε ήταν και η πρωτεύουσα της διασυμμαχικής Θράκης. Στην Κομοτηνή λοιπόν ο Μιχαήλ διηύθυνε συγχρόνως και το ημιγυμνάσιο της πόλεως στο οποίο εδίδασκε θρησκευτικά, Ελληνικά και Γαλλικά.

Την μητροπολιτική Επαρχία Μαρωνείας ο Μιχαήλ κατηύθυνε πνευματικώς για τρία ολόκληρα έτη και ως τοποτηρητής , επειδή ο τότε Μαρωνείας Μελισσηνός διέμενε στην νήσο Θάσο και λίγο αργότερα απέθανε. Όταν το 1922 συνέβη η Μικρασιατική Καταστροφή, ο Μιχαήλ, που τότε ήταν πρόεδρος της επιτροπής αποκαταστάσεως προσφύγων Μ. Ασίας και Ανατολικής Θράκης, απεκατέστησε χιλιάδες πρόσφυγες στον νομό Ροδόπης. Επί των ημερών του εδόθησαν και ελληνικά ονόματα στα χωριά της επαρχίας αυτής, που μέχρι τότε είχαν Τουρκικά ή Βουλγαρικά τοπωνύμια.

Κατά το έτος 1923 ο αοίδιμος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Χρυσόστομος Παπαδόπουλος διορίζει τον Μιχαήλ, αρχικώς, ως γραμματέα και στην συνέχεια ως Μέγα Πρωτοσύγκελλο της Αρχιεπισκοπής Αθηνών. Επί τέσσερα έτη ο Μιχαήλ, παράλληλα με τις διοικητικές υποχρεώσεις του, λειτουργούσε αδιαλείπτως στον μητροπολιτικό ναό Αθηνών, μετέφραζε θεολογικά άρθρα και εποικοδομητικά συγγράμματα, ενώ παρουσίαζε το ευαγγέλιο της Κυριακής στις στήλες της εφημερίδος « Νέος Αγών».

Το 1927 η Ιεραρχία της Ελλαδικής Εκκλησίας λόγω των έντονων αντιπαραθέσεων με τον τότε αρχιεπίσκοπο Αθηνών Χρυσόστομο Παπαδόπουλο δεν εξέλεξε ως βοηθό επίσκοπο του τον Μιχαήλ, ο οποίος για να μην φέρει σε δύσκολη θέση τον αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο ανεχώρησε για την Ελληνική Κοινότητα του Λονδίνου, όπου είχε διορισθεί την 1η Απριλίου του 1927 Ι. προιστάμενος του Ορθοδόξου Καθεδρικού Ναού της του Θεού Σοφίας στον οποίο υπηρέτησε για 12 συναπτά έτη, μέχρι το έτος 1939.

Κατά το διάστημα τούτο ο Μιχαήλ διετέλεσε αντιπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου κατά το συνέδριο « Πίστewς και Τάξεως» που συνήλθε στη Λωζάνη κατά τον Αύγουστο του 1927, αντιπρόσωπος της Εκκλησίας της Ελλάδος κατά την διάσκεψη των Αγγλικανών (συνέδριο του Λάμπρεθ) στο Λονδίνο το 1930, αλλά και αντιπρόσωπος της Εκκλησίας Αλεξανδρείας στην Δογματική Επιτροπή Ορθοδόξων και Αγγλικανών τον Οκτώβριο του 1931 στο παλάτι του Λάμπρεθ.

Ο Μιχαήλ παράλληλα ασχολήθηκε με τα θεολογικά γράμματα. Γράφει μελέτες, μεταφράζει εποικοδομητικά βιβλία, αρθρογραφεί στα εκκλησιαστικά περιοδικά, κατατοπίζει του Αγγλικανούς θεολόγους για τη ζωή και δράση της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Εξ άλλου η γνωριμία του με την Αγγλικανική Εκκλησία του έδωκε την ευκαιρία να γράφει κατατοπιστικές ανταποκρίσεις στο επίσημο Θεολογικό Περιοδικό « Εκκλησία».

Όταν το έτος 1938 εξελέγη κανονικός αρχιεπίσκοπος Αθηνών ο από Κορίνθου Δαμασκηνός Παπανδρέου, η ιερά μητρόπολη Κορίνθου παρέμενε κενή. Η κατάσταση αυτή συνεχίστηκε για αρκετό χρονικό διάστημα διότι ο τότε δικτάτορας Ιωάννης Μεταξάς απομάκρυνε αντικανονικά και πραξικοπηματικά από τον αρχιεπισκοπικό θρόνο τον Δαμασκηνό και τοποθέτησε νέο αρχιεπίσκοπο τον

Τραπεζούντος Χρυσάνθο Φιλιππίδη που τότε ήταν αποκρισάριος του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Αθήνα.

Έτσι, η εκλογή του νέου μητροπολίτου Κορίνθου κατέληξε σε μέγα εκκλησιαστικό και πολιτικό ζήτημα, επειδή ακριβώς ο λαός της Κορίνθου που λάτρευε τον κανονικό αρχιεπίσκοπο και μέχρι τότε μητροπολίτη Κορίνθου Δαμασκηνό, είχα εξαγριωθεί με την συμπεριφορά του Ι. Μεταξά και του αντικανονικού Χρυσάνθου.

Ύστερα λοιπόν από πολλές συσκέψεις του αρχιεπισκόπου Χρυσάνθου και της Κυβερνήσεως, νέος μητροπολίτης Κορίνθου εξελέγη ο Μέγας Αρχιμανδρίτης του κλίματος του Οικουμενικού Πατριαρχείου Μιχαήλ Κωνσταντινίδης, μέχρι τότε προιστάμενος του Ορθοδόξου Καθεδρικού Ναού Της Του Θεού Σοφίας του Λονδίνου.

Η χειτοτονία εις επίσκοπον του Μιχαήλ έλαβε χώραν την 10η Σεπτεμβρίου του 1939, υπό του Αρχιεπισκόπου Αθηνών Χρυσάνθου και άλλων ιεραρχών στον μητροπολιτικό ναό Αθηνών. Η δε ενθρόνιση του τελείται την Κυριακή της 15ης Οκτωβρίου 1939 στον Μητροπολιτικό Ναό της Κορίνθου.

Η πολύπλευρη και πολυσχιδής ποιμαντορική δράση, του τότε Μητροπολίτου Κορίνθου Μιχαήλ εντοπίζεται σε τρεις περιόδους, την προπολεμική, στην διάρκεια της κατοχής(1940- 1944) και την μεταπολεμική.

Κατά την προπολεμική περίοδο ο μητροπολίτης Μιχαήλ ίδρυσε στην Κόρινθο με χρήματα από τις οικονομίες του ένα πλήρες πολυιατρείο, με όλες τις ειδικότητες της ιατρικής, για την πρωτοβάθμια νοσηλεία και φροντίδα των απόρων ασθενών της πόλεως και του νομού. Παράλληλα επαύξησε τα λαϊκά συσσίτια και βελτίωσε τα ήδη υπάρχοντα στην πόλη της Κορίνθου.

Ο αοίδιμος Μιχαήλ ανασυγκρότησε το « Αρχείο Μελετών» της Κορίνθου και ίδρυσε την πρώτη βιβλιοθήκη της πόλεως. Ο ίδιος επικοινωνούσε με το ποιόνιο του και με τους ανθρώπους των γραμμάτων δια των πολλών και ποικίλου περιεχομένου άρθρων του, που δημοσίευε στις Κορινθιακές εφημερίδες. Ο Μιχαήλ επικοινωνούσε με τον λαό του μέσα από τα δημόσια κηρύγματα του, στις θείες λειτουργίες κατά τις τακτικές και συχνότατες ποιμαντικές περιοδείες του σε όλα τα χωριά της μητροπολιτικής του περιφέρειας, αλλά και κατά τις επισκέψεις του στις φυλακές για παρηγορήσεις, να εμπνεύσει και να ενθαρρύνει του φυλακισμένους.

Η Ιερατική Σχολή της Κορίνθου, το λεγόμενον Ιεροδιδασκαλείον, που ιδρύθηκε από τον τότε μητροπολίτη Κορίνθου και μετέπειτα αρχιεπίσκοπο Αθηνών Δαμασκηνό Παπανδρέου, επί των ημερών του μητρ. Μιχαήλ οργανώθηκε καλύτερα και συνέχισε απρόσκοπτα την λειτουργία της. Παρόμοιο ενδιαφέρον επέδειξε για την αναβάθμιση και ενίσχυση και της φιλοπτώχου αδελφότητας Κορίνθου, η οποία παρείχε στου φτωχούς τα αναγκαία για την επιβίωση τους. Σε πνευματικό επίπεδο ενίσχυσε τον Σύλλογο « Ο Απόστολος Παύλος» από τον οποίο προερχόταν πολλοί ιεροκήρυκες και κατηχητές, ενώ παράλληλα ίδρυσε και μεγάλο αριθμό κατηχητικών σχολείων για την καλλιέργεια των παιδιών.

Κατά τους σκληρούς χρόνους της κατοχής (1940-1944) ο μητρ. Μιχαήλ οργάνωνε πολυάριθμα συσσίτια για χιλιάδες πένητες, λειτουργούσε και κήρυττε αδιαλείπτως και παντού να εμπυχώνει και ενθαρρύνει του πιστούς, ενώ δεν παρέλειπε να επισκέπτεται συχνότατα τους φυλακισμένους, όταν ο στρατός κατοχής είχε αρχίσει με διάφορα προσχήματα, ενώ σε πολλές περιπτώσεις έσωσε από βέβαια εκτέλεση τους Έλληνες αντιστασιακούς. Τούτο συνέβη το 1943 όταν έσωσε 100 κατοίκους της Τριπόλεως, τους οποίους είχαν συλλάβει οι Γερμανοί ως ομήρους.

Την ίδια χρονική περίοδο ο μητρ. Μιχαήλ συγκρότησε ένα πρόχειρο εκκλησιαστικό φροντιστήριο για την φοίτηση των μελλοντικών κληρικών, επειδή ο Γερμανικός στρατός είχε επιτάξει το οίκημα της Εκκλησιαστικής Σχολής Κορίνθου.

Προέβη επίσης στην ίδρυση του πρώτου Εκκλησιαστικού γηροκομείου και της οικοκυρικής σχολής Πεγιαλίου. Στο τέλος της κατοχικής περιόδου ο αιδιμος Μιχαήλ έσωσε και πάλι, από βεβαία αιματοχυσία τους Κορινθίους, όταν με το προσωπικό του κύρος καταφέρνει να επιτύχει την αναίμακτη είσοδο τον Ελασιτών στην Κόρινθο.

Η ποιμαντορική δράση του μητρ. Μιχαήλ κατά την μεταπολεμική περίοδο (Π 1945- 1949), εστιάζετο αφενός στην πνευματική καλλιέργεια του ποιμνίου του και αφετέρου στο φιλανθρωπικό έργο της Εκκλησίας.

Καθ όλη τη μεταπολεμική περίοδο ο αείμνηστος Μιχαήλ περιόδευε σε ολόκληρο το νομό Κορίνθου, όπου λειτουργούσε και κήρυττε τον θείο λόγο, επειδή πίστευε ότι η επικοινωνία με τον λόγο του Θεού μπορούσε να εμπνεύσει κάθε άνθρωπο. Τούτο επετεύχθη και με την έκδοση του χριστιανικού περιοδικού « Ο Απόστολος Παύλος».

Παράλληλα ίδρυσε για τους νέους την « Φοιτητική Ένωση Κορινθίας», ενώ ανασυγκρότησε και την περίφημη εκκλησιαστική Σχολή της Κορίνθου.

Επί των ημερών του μητρ. Μιχαήλ καθιερώθηκαν η « εβδομάδα του Αποστόλου Παύλου», οι θείες λειτουργίες στον στρατό και οι θεολογικές συνάξεις των νέων. Η δε προσφορά των πολλαπλών φιλανθρωπικών ταμείων της μητροπόλεως Κορίνθου εκάλυπτε τις ανάγκες του πνευμένου λαού σε τροφή, ιματισμό, φάρμακα και ιατρική περίθαλψη.

Ύστερα από μια επιτυχή δεκαετή ποιμαντική διακονία, δράση και προσφορά στην μητρόπολη Κορίνθου, η Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου, κατά τον Οκτώβριο του 1949, εξέλεξε τον μητρ. Μιχαήλ ως αρχιεπίσκοπο Βορείου και Νοτίου Αμερικής, εις διαδοχήν του Αμερικής κύρου Τιμοθέου.

Ο αρχιεπίσκοπος Μιχαήλ έφθασε στην Νέα Υόρκη στις 15 Δεκεμβρίου του 1949 και αμέσως άρχισε την θαυμαστή, εθνική και εκκλησιαστική του διακονία στην γη της Αμερικής.

Η πρώτη μέριμνα του αρχιεπισκόπου Μιχαήλ ήταν η αναδιοργάνωση του γραφείου παιδείας για την βελτίωση της λειτουργίας των ελληνικών σχολείων, αλλά και για την ίδρυση νέων σχολικών μονάδων. Παράλληλα αναδιοργανώθηκαν και ιδρύθησαν νέα κατηχητικά σχολεία σε όλες σχεδόν τις ενορίες της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αμερικής. Αλλά και η Θεολογική Σχολή του Μπρούκλιν αναδιοργανώθη και απέκτησε βιβλιοθήκη, αναγνωστήριο και ναΐδριο. Χάρης επίσης στον ενδιαφέρον του αρχιεπισκόπου Μιχαήλ ανεδείχθη σε σχολή περιωπής η Ορθόδοξη Ακαδημία του Αγίου Βασιλείου. Έργον προσωπικό του αρχιεπισκόπου υπήρξε η ίδρυση και της ελληνορθόδοξου οργανώσεως νεολαίας Αμερικής.

Επί των ημερών του Μιχαήλ καθιερώθηκαν διάφορες εορτές και εκδηλώσεις, όπως η « εβδομάδα των Ελληνικών Γραμμάτων και του Τύπου» και η « εβδομάδα του Αποστόλου Παύλου». Βελτιώθηκε το περιεχόμενο του περιοδικού «Ορθόδοξος Παρατηρητής», αυξήθηκαν τα έσοδα της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και ιδρύθηκε γηροκομείο για τους πένητες γέροντες ομογενείς.

Ο Μιχαήλ με τις συνεχείς προτάσεις, εισηγήσεις και πιέσεις του προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο για την ανάγκη της εκλογής βοηθών επισκόπων επέτυχε να εκλεγούν οι πρώτοι επίσκοποι και να οργανωθεί αρτιότερα η αρχιεπισκοπή της Αμερικής.

Η αρχιεπίσκοπος Μιχαήλ συνέγραψε βιβλία, μονογραφίες, μελέτες και άρθρα που τον καθιέρωσαν και τον καταξίωσαν ως άριστο θεολόγο και φιλόσοφο σε διεθνές επίπεδο.

Τεράστιο υπήρξε επίσης και το μεταφραστικό του έργο, αφού πλείστα όσα είναι τα παντός περιεχομένου θεολογικά, ποιμαντικά και κοινωνικά βιβλία που μετέφρασε στην ελληνική, αλλά και από την ελληνική σε άλλες γλώσσες. Μοναδική

και καίρια υπήρξε η παρουσία, συμμετοχή και δράση του Μιχαήλ στην οργάνωση και πρόοδο του παγκοσμίου συμβουλίου των Εκκλησιών.

Ο αρχιεπίσκοπος Μιχαήλ ετιμήθη με πλείστα όσα παράσημα, και μετάλλια από τα ορθόδοξα Πατριαρχεία, τις ορθόδοξες αυτοκέφαλες Εκκλησίες και από πολλά πανεπιστήμια του κόσμου. Ο μεγάλος αυτός Θρακιώτης Ιεράρχης κοιμήθη το έτος 1958 και ετάφη στην Αμερική. Αιώνια Αυτού η Μνήμη

Σημείωση: Για την φιλεκπαιδευτική και κοινωνική δράση στην Μητρόπολη Μαρωνείας (1919- 1922) του τότε αρχιμ. Μιχαήλ Κωνσταντινίδη, βλ. Ιωάννου Ελ. Σιδηρά, « Η φιλεκπαιδευτική και φιλοπρόοδος προσφορά και δράση των μητροπολιτών Μαρωνείας από το 1860 μέχρι σήμερα – σελ. 255-285. Τιμητικός τόμος « Θρακιός» , Κομοτηνή 2006